

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ**2015 m. rugsėjo 22 d.****dėl Lietuvos banko paskyrimo pertvarkymo institucija****(CON/2015/33)****Ižanga ir teisinis pagrindas**

2015 m. rugpjūčio 13 d. Europos Centrinis Bankas (ECB) gavo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos prašymą (toliau – besikonsultuojanti institucija) pateikti nuomonę dėl Lietuvos banko įstatymo pakeitimo įstatymo projekto (toliau – įstatymo projektas).

ECB kompetencija teikti nuomonę grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalimi ir 282 straipsnio 5 dalimi bei Tarybos sprendimo 98/415/EB¹ 2 straipsnio 1 dalies trečia ir šešta įtraukomis, kadangi įstatymo projektas susijęs su Lietuvos banku ir taisyklėmis, taikomomis finansų įstaigoms tiek, kiek jos daro esminę įtaką finansų įstaigų ir rinkų stabilumui. Dėl įstatymo projekto nuostatų, kurių išimtinis tikslas yra Sąjungos teisės įgyvendinimas, ECB kompetencija teikti nuomonę grindžiama Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statuto (toliau – ECBS statutas) 25 straipsnio 1 dalimi. Vadovaudamasi Europos Centrinio Banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmuoju sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

1. Įstatymo projekto tikslas

1.1. Įstatymo projektu siekiama Lietuvos teisėje įgyvendinti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/59/ES² 3 straipsnio 1 dalį, pagal kurią kiekviena valstybė narė privalo paskirti vieną ar, išimties tvarka, daugiau pertvarkymo institucijų, įgaliotų taikyti pertvarkymo priemones ir naudotis pertvarkymo įgaliojimais pagal tą direktyvą. Visų pirma, įstatymo projektu iš dalies keičiamas Lietuvos banko įstatymas³, įgaliojant Lietuvos banką vykdyti Lietuvos Respublikos įstatymais finansų sektoriaus subjektų (įskaitant kredito įstaigas, Centrinę kredito uniją, tam tikras finansų maklerio įmones, finansų kontroliuojančiąsias bendroves, mišrią veiklą vykdančias finansų kontroliuojančiąsias bendroves ir mišrią veiklą vykdančias kontroliuojančiąsias bendroves, trečiosiose šalyse įsteigtų kredito įstaigų ir finansų maklerio įmonių filialus, įsteigtus Lietuvoje, bei tam tikras specialias finansų įstaigas) pertvarkymo institucijai priskirtas funkcijas. Tai netaikoma,

¹ 1998 m. birželio 29 d. Tarybos sprendimas 98/415/EB dėl nacionalinių institucijų konsultavimosi su Europos Centrinio Banku teisės akto projekto nuostatų klausimais (OL L 189, 1998 7 3, p. 42; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 1 t., p. 446).

² 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema ir iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 82/891/EEB, direktyvos 2001/24/EB, 2002/47/EB, 2004/25/EB, 2005/56/EB, 2007/36/EB, 2011/35/ES, 2012/30/ES bei 2013/36/ES ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 648/2012 (OL L 173, 2014 6 12, p. 190).

³ Valstybės žinios, 2001 03 30, Nr. 28-890.

kai pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 806/2014⁴ šias funkcijas atlieka Bendra pertvarkymo valdyba. Įstatymo projekte taip pat nustatyta, kad Lietuvos bankas pagal Reglamentą (ES) Nr. 806/2014 atlieka nacionalinei pertvarkymo institucijai priskirtas funkcijas. Be to, įstatymo projekte nustatyta, kad Lietuvos bankas pagal Finansinio tvarumo įstatymą⁵ priima sprendimus dėl finansų sektoriaus subjektų pertvarkymo. Šiuo aspektu įstatymo projektas yra teisės aktų projektu, parengtą siekiant į Lietuvos teisę perkelti Direktyvą 2014/59/ES ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/49/ES⁶, taip pat užtikrinti veiksmingą Reglamento (ES) Nr. 806/2014 taikymą ir ratifikuoti tarpvyriausybinių susitarimą dėl įnašų į Bendrą pertvarkymo fondą pervedimo ir sujungimo, paketo dalis. Tačiau dėl Finansinio tvarumo įstatymo pakeitimo įstatymo projekto, kuriuo išsamiai perkeliama Direktyvos 2014/59/ES nuostatos ir apibrėžiamos pertvarkymo priemonės, įgaliojimai ir procesai, su ECB konsultuotasi nebuvo.

- 1.2. Įstatymo projekte taip pat nustatyta, kad finansų rinkos priežiūra ir pertvarkymo institucijos veikla finansuojama iš finansų rinkos dalyvių įmokų ir kitomis Lietuvos banko lėšomis. Įmokų bazė ir maksimalūs įmokų dydžiai nustatyti įstatymo projekto prieduose, o kiekvienų metų įmokų dydžius Lietuvos bankas nustato pasikonsultavęs su atitinkamais finansų rinkos dalyviais. Įstatymo projekte paaiškinta, kad jeigu tam tikrais metais finansų rinkos dalyvių sumokėtų įmokų suma yra nepakankama išlaidoms, susijusioms su finansų rinkos priežiūra ar finansų sektoriaus subjektų pertvarkymo institucijos funkcijomis, padengti, Lietuvos bankas reikiama suma padidina kitų metų planuojamas įmokas ir dalį įmokų panaudoja ankstesnių metų įsiskolinimui padengti.

2. Bendrosios pastabos

- 2.1. ECB pritaria įstatymo projektui, kadangi jis sustiprina priemones ir procedūras, kurių Lietuvos bankas gali imtis veiksmingoms prevencijos priemonėms, ankstyvajai intervencijai ir veiksmingam pertvarkymui vykdyti, atsižvelgiant į Direktyvoje 2014/59/ES nustatytą bendrą intervencijos įgaliojimų, taisyklių ir procedūrų sistemą. ECB pabrėžia, kad ši nuomonė skirta įstatymo projekto nuostatomis, kurios gali daryti poveikį Lietuvos banko, kaip centrinio banko ir Europos centrinių bankų sistemos (ECBS) nario, vaidmeniui ir uždaviniams. Atsižvelgdamas į tai, ECB taip pat turi išnagrinėti nuostatas, susijusias su Lietuvos banko naujais uždaviniais pagal Finansinio tvarumo įstatymo projektą, kuris minimas įstatymo projekte. 2015 m. rugsėjo 2 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė Finansinio tvarumo įstatymo projekto pateikimui Lietuvos Respublikos Seimui. Tačiau ECB pažymi, kad ši nuomonė nėra vertinimas, ar Lietuva veiksmingai įvykdė savo įsipareigojimus perkelti Direktyvą 2014/59/ES į Lietuvos teisę.
- 2.2. ECB pabrėžia, kad, kai siūloma pavesti ECBS nariui vykdyti tam tikrus uždavinius, būtina įvertinti, ar tai neprieštarauja Sutarties 123 straipsnyje nustatytam piniginio finansavimo draudimui. ECB parengė gaires, kurios pateikiamos kaip bendros ir konkrečios pastabos ir kuriomis remdamasis

⁴ 2014 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 806/2014, kuriuo nustatomos kredito įstaigų ir tam tikrų investicinių įmonių pertvarkymo vienodos taisyklės ir vienoda procedūra, kiek tai susiję su bendru pertvarkymo mechanizmu ir Bendru pertvarkymo fondu, ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 (OL L 225, 2014 7 30, p. 1).

⁵ Valstybės žinios, 2009 08 04, Nr. 93-3985.

⁶ 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/49/ES dėl indėlių garantijų sistemų (OL L 173, 2014 6 12, p. 149).

ECB gali nuspręsti, ar ECBS nacionaliniam centriniam bankui (NCB) pavestas naujas uždavinys laikytinas centrinio banko uždaviniu, ar vyriausybės uždaviniu. Tai padeda įvertinti tokio uždavinio patikėjimą jo atitikties piniginio finansavimo draudimui požiūriu.

2.2.1. Bendros pastabos

Pirma, NCB pavedamų uždavinių priskyrimo prie centrinio banko ar vyriausybės uždavinių kategorijos vertinimas taikomas iš esmės naujiems uždaviniams, kurių nebuvo praeityje arba kurie nebuvo NCB jau pavestų centrinio banko uždavinių dalis. Pripažįstant valstybių narių teisės sistemų skirtumus, centrinės bankininkystės tradicijas ir nacionalinių institucijų struktūros ypatumus, NCB jau vykdomi uždaviniai kaip centrinio banko uždaviniai nėra peržiūrimi ir priskiriami prie kitos kategorijos, tačiau gali būti vertinami iš naujo, jeigu daromi esminiai teisės aktų pakeitimai.

Antra, vadovaujantis finansinio nepriklausomumo principu, valstybės narės negali leisti savo NCB atsidurti tokioje padėtyje, kad jie neturėtų pakankamų finansinių išteklių su ECBS ar Eurosystema susijusiems savo uždaviniams vykdyti.

Trečia, centrinio banko uždaviniai pirmiausia apima tuos uždavinius, kurie yra susiję su Sutarties 127 straipsnio 2, 5 ir 6 dalyse nustatytais uždaviniais.

Ketvirta, NCB pavesti nauji uždaviniai, kurie nėra tipiniai NCB uždaviniai arba kurie aiškiai vykdomi vyriausybės arba kitų viešųjų subjektų vardu ir išimtiniais interesais, turėtų būti laikomi vyriausybės uždaviniais. Atsižvelgiant į tai, su likvidumu susijusius NCB uždavinius reikia atskirti nuo NCB uždavinių, susijusių su mokumu. Piniginio finansavimo draudimo požiūriu mokumo pagalba yra vyriausybės uždavinys, tačiau su likvidumu susiję uždaviniai, kurių tikslas – finansuoti ekonomiką, yra centrinio banko uždaviniai.

2.2.2. Konkrečios pastabos

Centrinių bankų vykdomi pertvarkymo institucijos uždaviniai laikomi centrinio banko uždaviniais, jei jie nekenkia NCB nepriklausomumui pagal Sutarties 130 straipsnį ir ECBS statuto 7 straipsnį⁷. Tačiau kai šiuos uždavinius vykdo centriniai bankai, jie negali apimti pertvarkymo fondų arba kitų pertvarkymo finansinių priemonių finansavimo, nes tai yra vyriausybės uždaviniai. Tai nedaro poveikio: i) galimybei centriniams bankams, laikantis tam tikrų sąlygų⁸, teikti trumpalaikį finansavimą indėlių garantijų sistemoms ir ii) galimybei NCB teikti mokioms kredito įstaigoms skubią pagalbą likvidumui padidinti.

Taigi svarbus kriterijus naują uždavinį priskiriant prie vyriausybės uždavinio yra jo poveikis NCB instituciniam, finansiniam ir asmeniniam nepriklausomumui. Ypač turi būti atsižvelgiama į toliau nurodytas aplinkybes.

Pirma, reikia įvertinti, ar naujo uždavinio vykdymas nesukuria interesų konflikto su esamais centrinio banko uždaviniais, kurio negalima tinkamai išspręsti, ir nebūtinai papildo tuos esamus centrinio banko uždavinius. Jei kyla esamo ir naujo uždavinių interesų konfliktas, turi būti numatytos pakankamos priemonės tokiam konfliktui tinkamai išspręsti. Tačiau naujo ir esamo centrinio banko uždavinių tarpusavio papildomumas negali būti aiškinamas plečiamai, kad nebūtų

⁷ Žr. Nuomonę CON/2015/22. Visos ECB nuomonės skelbiamos ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu.

⁸ Žr. 2014 m. ECB pranešimą apie konvergenciją, 30 p..

kuriama begalinė papildomų uždavinių grandinė. Papildomumas taip pat turi būti išnagrinėtas tokių uždavinių finansavimo požiūriu.

Antra, reikia įvertinti, ar be naujų finansinių išteklių naujo uždavinio vykdymas nėra neproporcingas NCB finansiniam ar organizaciniam pajėgumui ir negali daryti neigiamo poveikio jo pajėgumui tinkamai vykdyti esamus centrinio banko uždavinius.

Trečia, reikia įvertinti, ar naujo uždavinio vykdymas dera su institucine NCB struktūra, atsižvelgiant į centrinio banko nepriklausomumą ir atskaitomybę.

Ketvirta, reikia įvertinti, ar naujo uždavinio vykdymas nesukelia reikšmingos finansinės rizikos.

Penkta, reikia įvertinti, ar naujo uždavinio vykdymas nesukelia neproporcingos NCB sprendimus priimančių organų narių politinės rizikos, kuri gali paveikti jų asmeninį nepriklausomumą, o ypač kadencijos trukmės garantiją pagal ECBS statuto 14 straipsnio 2 dalį.

- 2.3. Bet koks galutinis vertinimas, ar NCB pavestas uždavinys priskirtinas prie centrinio banko, ar prie vyriausybės uždavinių, atliekamas siekiant užtikrinti nuoseklų piniginio finansavimo draudimo taikymą Eurosistemoje ir ECBS.

3. Konkrečios pastabos

3.1. *Pertvarkymo uždavinių priskyrimas Lietuvos bankui*

Įstatymo projektu Lietuvos bankas paskiriamas pertvarkymo institucija. Taip išplečiamos jo dabartinės funkcijos ir veikla – Lietuvos bankas priims sprendimus dėl atitinkamų subjektų pertvarkymo ir taikys tokiems subjektams pertvarkymo priemones, taigi, vykdys pertvarkymo uždavinius ir naudosis pertvarkymo įgaliojimais.

Atsižvelgiant į 2.2 dalyje išdėstytas gaires, reikia atidžiai įvertinti, ar nauji Lietuvos banko uždaviniai ir atsakomybė šioje srityje gali pažeisti piniginio finansavimo draudimą.

3.1.1. *Nauji uždaviniai*

Nors Lietuvos bankas jau vykdo funkcijas, susijusias su sunkumų patiriančių finansų įstaigų problemų sprendimu, Finansinio tvarumo įstatymo projektu Lietuvos bankui priskiriamas naujas vaidmuo ir suteikiama galimybė taikyti specialiąsias pertvarkymo priemones, pavyzdžiui, gelbėjimo privačiomis lėšomis priemonę, kuri pasiūlyta forma šiuo metu Lietuvos teisėje neegzistuoja, ir suteikiami nauji įgaliojimai pertvarkymo srityje. Įstatymų projektais siūlomi esminiai teisės aktų pakeitimai, susiję su Lietuvos banko esamais uždaviniais, todėl atitiktis piniginio finansavimo draudimui požiūriu jie turėtų būti vertinami kaip nauji uždaviniai.

3.1.2. *Finansinio nepriklausomumo principas*

Vadovaujantis finansinio nepriklausomumo principu, NCB turi turėti pakankamai lėšų vykdyti ne tik su ECBS susijusius savo uždavinius veiklos ir finansiniu aspektais, bet ir savo nacionalinius uždavinius⁹. Įstatymo projekte nustatyta, kad išlaidos, susijusios su Lietuvos banko, kaip pertvarkymo institucijos, funkcijomis, finansuojamos iš finansų rinkos dalyvių įmokų ir kitomis Lietuvos banko lėšomis¹⁰. Nors iš prašymo pateikti nuomonę ECB supranta, kad ši nuostata yra

⁹ Žr. 2014 m. ECB pranešimą apie konvergenciją, 25 p.

¹⁰ Žr. įstatymo projekto 4 straipsnį.

skirta tik administracinėms išlaidoms, susijusioms su Lietuvos banko, kaip pertvarkymo institucijos, funkcijomis, įstatymo projekto formuluotė to neapriboja. Todėl ji gali būti aiškinama plačiau, tarsi apimtų su pertvarkymo veiksmų finansavimu susijusias išlaidas. Pavyzdžiui, vadovaujantis Finansinio tvarumo įstatymo projekto 43 straipsnio 5 dalimi, jei pertvarkomas subjektas laiku nesumokėtų specialiajam valdytojui, Lietuvos bankas gali būti įpareigotas išmokėti specialiajam valdytojui atlyginimą ir apmokėti išlaidas.

Siekiant išvengti plataus aiškinimo, ką reikia išlaidos, finansuojamos iš finansų rinkos dalyvių įmokų ir kitomis Lietuvos banko lėšomis, ECB rekomenduoja aiškiai nustatyti, kad iš šių įmokų finansuojamos tik Lietuvos banko, kaip pertvarkymo institucijos, administravimo išlaidos. Visų kitų, ne administravimo išlaidų, susijusių su pertvarkymo veiksmų finansavimu, Lietuvos bankas negali finansuoti jokiais aplinkybėmis. ECB siūlo atitinkamai patikslinti nuostatas.

Be to, ECB supranta, kad bendras principas yra visas išlaidas, susijusias su Lietuvos banko, kaip pertvarkymo institucijos, funkcijų vykdymu, visiškai padengti iš finansų rinkos dalyvių įmokų. Kitos Lietuvos banko lėšos būtų naudojamos tik ribotą laiką, bet kokiems trūkumams, susijusiems su einamaisiais metais patirtomis išlaidomis, padengti, ir šiam įsiskolinimui padengti Lietuvos bankas padidintų kitų metų planuojamas įmokas.

Galiausiai pagal Finansinio tvarumo įstatymo projektą Lietuvos bankas, kaip pertvarkymo institucija, turi siekti susigrąžinti visas pagrįstas išlaidas, faktiškai patirtas vykdant pertvarkymo veiksmus¹¹.

Vadovaujantis šiais argumentais, jeigu būtų patikslinta pirmiau nurodyta nuostata, Lietuvos bankui pavesti nauji uždaviniai nedarytų poveikio ištekliams, kuriuos jis šiuo metu skiria savo pinigų politikos uždavinių vykdymui.

3.1.3. *Ryšys su Sutarties 127 straipsnio 2, 5 ir 6 dalyse nustatytais uždaviniais*

Administraciniai pertvarkymo uždaviniai laikomi uždaviniais, susijusiais su Sutarties 127 straipsnio 5 dalyje nustatytais uždaviniais; tai grindžiama supratimu, kad administraciniai pertvarkymo uždaviniai ir priežiūros uždaviniai papildo vienas kitą, ypač, kaip ir šiuo atveju, kai NCB turi įgaliojimus finansų sistemos stabilumo srityje, o paskirta pertvarkymo institucija jau vykdo tam tikrus uždavinius finansų rinkų priežiūros srityje, įskaitant kredito įstaigų, mokėjimo įstaigų, vertybinių popierių ir draudimo rinkų priežiūrą.

3.1.4. *Netipiniai uždaviniai*

Dalis valstybių narių savo NCB suteikė svarbų vaidmenį finansų įstaigų pertvarkymo srityje, paskirdamos juos pertvarkymo institucija arba kompetentinga institucija pertvarkymo sprendimų priėmimo procese. ECB pritarė tokių uždavinių priskyrimui NCB, jei jie netrukdo NCB vykdyti su ECBS susijusių savo uždavinių veiklos ir finansiniu aspektais¹². Todėl NCB pertvarkymo uždaviniai gali būti laikomi uždaviniais, kurie nėra netipiniai centrinio banko uždaviniai, ypač jei,

¹¹ Finansinio tvarumo įstatymo projekto 42 straipsnio 12 dalyje nustatyta, kad pertvarkymo institucija ir Pertvarkymo fondas turi siekti susigrąžinti visas pagrįstas išlaidas, faktiškai patirtas vykdant pertvarkymo veiksmus bet kuriuo iš nustatytų būdų.

¹² Žr., pvz., Nuomonės CON/2015/25 2.3 dalį, Nuomonės CON/2015/22 2.1 ir 3.2.4 dalis, Nuomonės CON/2014/60 4.1 dalį, Nuomonės CON/2013/73 2.1 dalį, Nuomonės CON/2011/72 2.3 dalį, Nuomonės CON/2011/83 2.2 dalį, Nuomonės CON/2011/39 2.2 dalį. Taip pat žr. *Bank of England* vaidmenį specialioje pertvarkymo sistemoje pagal 2009 m. Bankininkystės aktą.

kaip ir Lietuvos banko atveju, įstatymuose įtvirtinta jo pareiga palaikyti visos finansų sistemos stabilumą ir patikimumą¹³.

3.1.5. *Uždavinių vykdymas vyriausybės arba kitų viešųjų subjektų vardu ir išimtiniais interesais*

Lietuvos bankas yra paskirtas vienintele pertvarkymo institucija ir imasi pertvarkymo priemonių, veikdamas kaip administravimo institucija, vykdanči viešąsias funkcijas savo, o ne kokios nors kitos institucijos vardu. Pagal Direktyvą 2014/59/ES Lietuvos bankas yra įpareigotas gauti išankstinį Finansų ministerijos pritarimą prieš įgyvendindamas sprendimus, kurie daro tiesioginį fiskalinį poveikį ar sukelia sisteminius padarinius. Nėra jokių prielaidų manyti, kad, vykdydamas savo pertvarkymo funkciją, Lietuvos bankas veikia Finansų ministerijos ar kito viešojo subjekto išimtiniais interesais.

3.1.6. *Interesų konflikto su esamais Lietuvos banko uždaviniais sprendimas*

3.1.6.1. ECB jau ne kartą pažymėjo¹⁴, kad pagal Direktyvą 2014/59/ES¹⁵ pertvarkymo institucijos funkcijas pagal šią direktyvą atliekantis personalas turi būti struktūriškai atskirtas nuo personalo, atliekančio prudenčios bankų priežiūros funkcijas pagal atitinkamus Sąjungos teisės aktus¹⁶, arba nuo kitas atitinkamos institucijos funkcijas atliekančio personalo, taip pat turi būti numatyta atskira atskaitomybė. ECB pastebi, kad Direktyvoje 2014/59/ES „išimtinai“ leidžiama vienai institucijai vykdyti ir pertvarkymo, ir priežiūros funkcijas, jei yra nustatytos tinkamos struktūrinės priemonės, užtikrinančios veiklos nepriklausomumą ir padedančios užkirsti kelią tos institucijos pertvarkymo funkcijos ir kitų jos funkcijų interesų konfliktui.

3.1.6.2. Finansinio tvarumo įstatymo projekte nustatyta, kad Lietuvos bankas užtikrina pertvarkymo institucijos funkcijas vykdančio struktūrinio padalinio veiklos nepriklausomumą, įskaitant atskirą atskaitomybę, užkertantį kelią pertvarkymo institucijos funkcijų ir kitų teisės aktais Lietuvos bankui priskirtų funkcijų interesų konfliktui¹⁷. Be to, pagal Finansinio tvarumo įstatymo projektą Lietuvos bankas turi patvirtinti ir viešai skelbti šį funkcijų atskyrimą reglamentuojančias vidaus taisykles, kuriose taip pat nustatyta profesinės paslapties saugojimo ir keitimosi informacija, susijusia su skirtingomis funkcinėmis sritimis, tvarka. ECB pritaria šioms nuostatomis, kuriomis, panašu, tinkamai sprendžiami galimi pertvarkymo ir kitų Lietuvos banko uždavinių ir funkcijų interesų konfliktai. Informaciniais tiksliais ECB norėtų iš anksto susipažinti su šias nuostatas įgyvendinančiomis vidaus taisyklėmis.

3.1.7. *Uždavinių vykdymo proporcingumas Lietuvos banko finansiniam ir veiklos pajėgumui ir jo galimybei vykdyti su ECBS susijusius savo uždavinius*

Kaip jau pažymėta, kad išsaugotų savo finansinį nepriklausomumą, NCB privalo turėti pakankamai priemonių ne tik su ECBS susijusių savo uždavinių vykdymui veiklos ir finansiniu

¹³ Lietuvos banko įstatymo 8 straipsnio 4 dalis.

¹⁴ Pavyzdžiui, žr. Nuomonės CON/2015/2 4.3 dalį, Nuomonės CON/2015/3 5.1 ir 5.2 dalis ir Nuomonės CON/2014/67 3.3 dalį.

¹⁵ Žr. Direktyvos 2014/59/ES 3 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą.

¹⁶ Žr. 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 575/2013 dėl prudenčių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 (OL L 176, 2013 6 27, p. 1) ir 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013 6 27, p. 338).

¹⁷ Žr. Finansinio tvarumo įstatymo projekto 44 straipsnio 2 dalį. Taip pat žr. įstatymo projekto aiškinamąjį raštą (p. 4).

aspektais, bet ir savo nacionalinių uždavinių vykdymui. Atsižvelgiant į tai, jeigu bus padaryti reikiami pakeitimai, patikslinantys ketinimus, kurių siekiama įstatymo projektu, ECB pritaria tam, kad Lietuvos bankas galėtų iš atitinkamų įstaigų susigrąžinti administracines išlaidas, patirtas vykdant jo pertvarkymo funkcijas.

3.1.8. *Uždavinių vykdymas Lietuvos banko institucinėje struktūroje, atsižvelgiant į centrinio banko nepriklausomumą ir atskaitomybę*

Kaip jau pažymėta, prieš įgyvendindamas sprendimus, kurie daro tiesioginį fiskalinį poveikį ar sukelia sisteminius padarinius, Lietuvos bankas turi gauti išankstinį Finansų ministerijos pritarimą. Be to, Lietuvos bankas turi pareigą pranešti, *inter alia*, Finansų ministerijai, kai jis nustato, kad tenkinamos pertvarkymo sąlygos, ir po to, kai atliekamas pertvarkymo veiksmas. ECB nuomone, pertvarkymo uždaviniai, kurių Lietuvos bankas imsis pagal įstatymo projektą, apims gerokai glaudesnę bendradarbiavimą su Finansų ministerija, kai bus daromas poveikis fiskalinėms lėšoms ar kils sisteminių padarinių, nei vykdant priežiūros ar kitas funkcijas.

3.1.9. *Uždavinių vykdymo sukeliama reikšminga finansinė rizika*

3.1.9.1. Finansinio tvarumo įstatymo projekte nėra nuostatų, pašalinančių ar sumažinančių Lietuvos banko, kaip pertvarkymo institucijos, atsakomybę už aplaidumą, kai taikomos pertvarkymo priemonės arba naudojamosi pertvarkymo įgaliojimais. Bet kokiai žalai, atsiradusiai dėl Lietuvos banko ar jo tarnautojų neteisėtų veiksmų, susijusių su pertvarkymo funkcijų atlikimu, taikoma bendra Lietuvos banko atsakomybės tvarka: žala atlyginama tik tuo atveju, jeigu nukentėjęs asmuo įrodo, kad žala padaryta dėl Lietuvos banko ar jo tarnautojų kaltės. Tai yra visiška priešingybė aiškiai apribojamai viešajam sektoriui priklausančių pertvarkymo įmonių atsakomybei, pavyzdžiui, laikinosios įstaigos, kurios atsakomybė kyla tik tuo atveju, kai žala padaryta dėl tyčios ar didelio neatsargumo¹⁸.

3.1.9.2. ECB pažymi, kad pagal Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą valstybė yra tiesiogiai atsakinga už bet kokią žalą, atsiradusią dėl viešosios teisės subjekto ar asmens, atliekančio valdžios funkcijas, neteisėtų veiksmų ar netinkamų administracinių aktų¹⁹. Pertvarkymo funkcijų atlikimas aiškiai yra valdžios funkcijų atlikimas. Taigi, atsižvelgiant į šias aplinkybes, viešosios teisės subjektas ar asmuo, atliekantis valdžios funkcijas, yra Lietuvos bankas. Nepaisant šios nuostatos, Lietuvos banko įstatyme aiškiai įtvirtinta, kad valstybė neatsako už Lietuvos banko prievoles ir Lietuvos bankas neatsako už valstybės prievoles²⁰. Tai rodo, kad, priešingai Civiliniame kodekse įtvirtintai taisyklei, Lietuvos bankas yra visapusiškai atsakingas už savo pertvarkymo funkcijų atlikimą. Neaišku, kodėl tik Lietuvos bankas turėtų prisiimti visišką tokios galimos atsakomybės našta, kai pagal įstatymo projektą, prieš įgyvendindamas sprendimus, kurie daro tiesioginį fiskalinį poveikį ar sukelia sisteminių padarinių, Lietuvos bankas turi gauti išankstinį Finansų ministerijos pritarimą. ECB pastebi, kad Sutartyje įtvirtinto piniginių finansavimo draudimo kontekste nacionalinės teisės aktuose negali būti reikalaujama, kad NCB finansuotų viešojo sektoriaus įsipareigojimus trečiųjų šalių atžvilgiu²¹. Kadangi galimos atsakomybės klausimai kelia reikšmingą

18 Žr. Finansinio tvarumo įstatymo projekto 70 straipsnį.

19 Žr. Civilinio kodekso 6.271 straipsnį.

20 Žr. Lietuvos banko įstatymo 2 straipsnio 4 dalį.

21 Žr. 2014 m. ECB pranešimą apie konvergenciją, 29 p.

finansinę riziką Lietuvos bankui²², į tai turėtų būti atsižvelgiama nustatant įstaigą, kuri turėtų atlyginti žalą trečiosioms šalims, ir vertinant Lietuvos banko galimybę susigrąžinti su pertvarkymu susijusias savo išlaidas. ECB nuomone, šį aspektą būtų naudinga patikslinti.

3.1.10. Išvada

ECB nuomone, yra argumentų, pagrindžiančių Lietuvos banko pertvarkymo uždavinių priskyrimą prie centrinio banko uždavinių, kadangi jie papildo esamus Lietuvos banko priežiūros uždavinius. Tai, kad Lietuvos banko administracinės pertvarkymo funkcijos bus finansuojamos iš finansų rinkos dalyvių įmokų, taip pat turėtų teigiamą poveikį jo finansiniam pajėgumui vykdyti šiuos uždavinius. Tačiau, ECB nuomone, įstatymų projektai gali sukelti reikšmingą finansinę riziką Lietuvos bankui, nes jie neapriboja Lietuvos banko atsakomybės už žalą, kilusią dėl aplaidumo atliekant pertvarkymo funkcijas. Be to, neaišku, kas turėtų atlyginti trečiosioms šalims žalą, atsiradusią dėl Lietuvos banko ar jo tarnautojų neteisėtų veiksmų. Galiausiai, jeigu tik Lietuvos bankas bus atsakingas už savo pertvarkymo funkcijų vykdymą pagal Lietuvos banko įstatymą, neaišku, kodėl tik Lietuvos bankas turėtų prisiimti visišką tokios galimos atsakomybės našta, kai, prieš įgyvendindamas sprendimus, kurie daro tiesioginį fiskalinį poveikį ar sukelia sisteminių padarinių, Lietuvos bankas turi gauti išankstinį Finansų ministerijos pritarimą.

3.2. *Laikinosios įstaigos ir turto valdymo įmonės steigimas*

Finansinio tvarumo įstatymo projekte nustatyta, kad laikinąją įstaigą arba turto valdymo įmonę steigia pertvarkymo institucija arba Lietuvos Respublikos Vyriausybė²³. Nors tokio subjekto nuosavybės teisė priklauso valstybei, bet kokiu atveju tuos subjektus kontroliuoja pertvarkymo institucija. Tais atvejais, kai centrinis bankas atlieka pertvarkymo institucijos funkcijas, siekiant išvengti abejonės, turi būti aiškiai nurodyta, kad centrinis bankas jokiais aplinkybėmis nepriims ir nefinansuos jokių tų subjektų įsipareigojimų²⁴. Bet kuriuo atveju centrinio banko, kaip tokio subjekto steigėjo, vaidmuo turi atitikti piniginio finansavimo draudimą, įtvirtintą Sutarties 123 straipsnyje ir papildytą Tarybos reglamentu (EB) Nr. 3603/93²⁵. Centriniam bankui draudžiama finansuoti viešojo sektoriaus įsipareigojimus trečiųjų šalių atžvilgiu. Be to, toks subjekto steigėjo vaidmuo turi būti vykdomas nepažeidžiant centrinio banko nepriklausomumo, ypač finansinio ir institucinio. Pagal finansinio nepriklausomumo principą NCB turi turėti pakankamai lėšų ne tik su ECBS susijusių savo uždavinių vykdymui veiklos ir finansiniu aspektais, bet ir savo nacionalinių uždavinių vykdymui²⁶. Todėl, jeigu Lietuvos bankas, kaip pertvarkymo institucija, nuspręstų įsteigti tokį subjektą, turi būti užtikrinta, kad jis būtų aprūpintas pakankamais finansiniais ir žmogiškaisiais ištekliais su tuo susijusiai veiklos naštai palengvinti.

3.3. *Jokio Lietuvos banko vaidmens finansuojant Pertvarkymo fondą*

Remdamasis teisės aktų projektu, įskaitant įstatymo projektą, paketu, ECB supranta, kad Lietuvos bankas jokiais aplinkybėmis neįpareigojamas teikti jokių paskolų ar finansavimo

²² Žr. Nuomonės CON/2015/22 3.2.9.3 dalį.

²³ Žr. Finansinio tvarumo įstatymo projekto 66 straipsnio 1 dalį ir 72 straipsnį.

²⁴ Žr. Nuomonės CON/2015/25 3.4.3 dalį.

²⁵ 1993 m. gruodžio 13 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 3603/93, nustatantis apibrėžimus, susijusius su Sutarties 104 ir 104b (1) straipsniuose numatytą draudimų taikymu (OL L 332, 1993 12 31, p. 1).

²⁶ Žr. 2014 m. ECB pranešimą apie konvergenciją, 25 p.

Pertvarkymo fondui, įsteigtam pagal Finansinio tvarumo įstatymo projektą. Toks Pertvarkymo fondo finansavimas būtų laikomas vyriausybės uždaviniu, todėl bet kokios Lietuvos banko paskolos ar finansavimas pažeistų Sutartyje nustatytą piniginio finansavimo draudimą²⁷.

3.4. *Pertvarkymo planavimas*

Finansinio tvarumo įstatymo projekte nustatyta, kad parengtame gaivinimo plane ir pertvarkymo plane neturi būti numatoma galimybė pasinaudoti jokia viešąja finansine parama, išskyrus Pertvarkymo fondo lėšas²⁸. Tačiau šiuose planuose turi būti nurodyta, kokiomis aplinkybėmis įstaiga galėtų kreiptis į centrinį banką dėl centrinio banko priemonių panaudojimo, ir nurodytas turtas, kuris, tikėtina, atitiktų įkaitui keliamas sąlygas²⁹. Nors tokios nuostatos suderintos su Direktyvos 2014/59/ES reikalavimais, ECB pabrėžia, kad jos jokių būdu nedaro poveikio Eurosistemos kompetencijai savarankiškai ir savo nuožiūra priimti sprendimus dėl centrinio banko likvidumo teikimo, vadovaujantis galiojančiais teisės aktais ir atsižvelgiant į apribojimus, kylančius iš Sutartyje³⁰ įtvirtinto piniginio finansavimo draudimo.

Ši nuomonė bus skelbiama ECB interneto svetainėje.

Priimta Frankfurte prie Maino 2015 m. rugsėjo 22 d.

[parašas]

ECB Pirmininkas

Mario DRAGHI

27 *Ibid.*

28 Žr. Finansinio tvarumo įstatymo projekto 5 straipsnio 3 dalį ir 13 straipsnio 3 dalį.

29 Žr. Finansinio tvarumo įstatymo projekto 5 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir 13 straipsnio 2 dalies 17 punktą.

30 Žr. Nuomonės CON/2012/99 3.2 dalį, Nuomonės CON/2014/67 3.3 dalį ir Nuomonės CON/2015/22 3.4 dalį.